

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
«НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ (В ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ)»**

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 012 Дошкільна освіта

Освітньо-професійна програма – *Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта*

Тернопіль – 2024

Робочу програму склали к.пед.н., доцент кафедри освітології і педагогіки
Ольга ГЛАВАЦЬКА.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри освітології і педагогіки
(протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.).

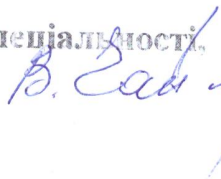
Завідувач кафедри,
д.пед.н., професор

Лілія РЕБУХА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 012 Дошкільна
освіта (протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.).

Голова групи забезпечення спеціальності,
д.пед.н., професор

Володимир ЧАЙКА

Гарант освітньої програми,
к.пед.н., доцент

Ольга ГЛАВАЦЬКА

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ **Віктор ОСТРОВЕРХОВ**

« _____ » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
***«НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ (В ГРУПАХ РАННЬОГО ВІКУ)»***

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 012 Дошкільна освіта

Освітньо-професійна програма – *Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта*

Тернопіль – 2024

Робочу програму склали к.пед.н., доцент кафедри освітології і педагогіки
Ольга ГЛАВАЦЬКА.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри освітології і педагогіки
(протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.).

**Завідувач кафедри,
д.пед.н., професор**

Лілія РЕБУХА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 012 Дошкільна
освіта (протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.).

**Голова групи забезпечення спеціальності,
д.пед.н., професор**

Володимир ЧАЙКА

**Гарант освітньої програми,
к.пед.н., доцент**

Ольга ГЛАВАЦЬКА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ
НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ (В ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ)

1. Опис практики

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, спеціальність, СВО</i>	<i>Характеристика</i>
Кількість кредитів ECTS – 6	галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка	Статус дисципліни нормативна Мова навчання українська
Кількість змістових модулів – 2	Спеціальність – 012 Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта Освітньо-професійна програма – Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта Ступінь вищої освіти – бакалавр	Рік підготовки: Денна – 2 курс Заочна – 2 курс Семестр: Денна – 4 семестр Заочна – 4 семестр
Загальна кількість годин: 180		Вид підсумкового контролю – залік

ВСТУП

Навчально-педагогічна практика в закладах дошкільної освіти (в групах раннього віку) є обов'язковим компонентом процесу підготовки висококваліфікованих фахівців дошкільної освіти, важливим етапом їхнього професійного становлення. Практика забезпечує поєднання теоретичної підготовки майбутніх вихователів з їх практичною діяльністю в закладі дошкільної освіти (ЗДО); встановлення безпосереднього зв'язку між теорією та реальною професійною діяльністю; інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь здобувачів вищої освіти; оволодіння фаховими компетентностями.

Навчально-педагогічна практика в закладах дошкільної освіти (в групах раннього віку) проводиться у 5 семестрі на базі закладів дошкільної освіти і триває 4 навчальних тижні (6 кредитів ECTS).

Організація практичної підготовки враховує специфіку галузі дошкільної освіти, дозволяє майбутнім бакалаврам здобувати необхідний і достатній обсяг знань і практичних умінь. Ефективність практики в закладах дошкільної освіти залежить від дотримання таких умов: відповідність нормативно-правовим документам та освітній програмі підготовки фахівців; теоретична обґрунтованість системи підготовки до практики, її навчальний і виховний характер; комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів організації та проведення практики; самостійне та творче застосування знань здобувачами вищої освіти; підвищення наукового потенціалу підготовки фахівців до інноваційної та інформаційної діяльності в умовах освітнього простору.

Програма практики складається з таких змістових модулів:

1. Заклад дошкільної освіти: структура та особливості функціонування.
2. Практичні аспекти діяльності студентів-практикантів у закладі дошкільної освіти.

2. Мета і завдання навчально-педагогічної практики в закладах дошкільної освіти (в групах раннього віку)

Метою практики є сформувати у студентів цілісне уявлення про сучасний заклад дошкільної освіти, його структуру, організацію освітнього процесу, професійну діяльність фахівців, які забезпечують педагогічний процес (директор, вихователь-методист, вихователь, помічник вихователя, музичний керівник, інструктор з фізичного виховання, психолог і логопед (за наявності)), а також тих осіб, які задіяні до повноцінного функціонування освітнього закладу (медичний працівник, працівники харчоблоку, інший обслуговуючий персонал); закріплення теоретичних знань про вікові особливості дітей раннього віку та організацію ігрової діяльності з дітьми; самостійна робота з дітьми раннього віку в ролі вихователя (під керівництвом вихователя (вихователя-методиста) та

керівника ЗВО).

Завданнями практики є:

- творче використання в педагогічній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти теоретичних знань і практичних умінь, набутих у процесі вивчення фахових дисциплін;
- поглиблення теоретичних знань студентів про особливості раннього дитинства й специфіку педагогічної роботи з дітьми;
- ознайомлення студентів-практикантів із формами, методами та змістом роботи вихователя з дітьми раннього віку;
- вивчення специфіки роботи вихователя (функції та професійні обов'язки педагога закладу дошкільної освіти);
- ознайомлення із специфікою роботи інших педагогічних працівників та допоміжного персоналу ЗДО;
- формування вміння здійснювати посильну участь в організації режимних процесів у групі раннього віку, набуття первинних умінь роботи з маленькими дітьми;
- формування вміння спостерігати за роботою вихователя, помічника вихователя, дітьми; вести записи спостережень, опрацьовувати, узагальнювати інформацію, отриману під час спостережень, повно та правильно відображати її у щоденнику практики;
- формування відповідального ставлення до безпеки життєдіяльності дитини, її розвитку і здоров'я;
- формування вміння оформлювати (виготовляти, розробляти) дидактичний матеріал з розвитку дрібної моторики рук/сенсорного розвитку дітей раннього віку;
- формування вміння працювати з дітьми з особливими освітніми потребами та здійснювати індивідуальний і диференційований підходи відповідно до їхніх можливостей;
- формування вміння до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, педагогічними та іншими працівниками ЗДО;
- формування стійкого інтересу й любові до педагогічної діяльності вихователя ЗДО, розвиток творчої ініціативи та здатності реалізовувати особистісний творчий потенціал.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент володіє такими **компетентностями:**

- ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

- ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- СК-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).
- СК-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.
- СК-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.
- СК-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.
- СК-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.
- СК-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.
- СК-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.
- СК-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.
- СК-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.
- СК-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.
- СК-25 Здатність до налагодження взаємодії та консультування батьків дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами.

Програмні результати практики:

- ПР-2. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.
- ПР-4. Розуміти і визначати особливості провідної ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.
- ПР-5. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

– ПР-10. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

– ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

– ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

– ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

– ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

– ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

– ПР-27. Налагоджувати взаємодію та здійснювати консультування батьків дітей з особливими освітніми потребами.

Умови проходження практики:

1. Основними теоретичними курсами, які готують студентів до цього виду практики, є «Вступ до спеціальності», «Загальна педагогіка», «Загальна психологія», «Дошкільна педагогіка», «Історія дошкільної педагогіки», «Дитяча та педагогічна психологія», «Інформаційно-комунікаційні технології», «Безпека життєдіяльності дошкільних закладах освіти», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Методика розвитку та виховання дітей раннього віку», «Організація ігрової діяльності дітей раннього і дошкільного віку», «Основи корекційної педагогіки», «Організація ігрової діяльності дітей раннього і дошкільного віку», «Дошкільна лінгводидактика», «Методика організації мистецької діяльності дітей дошкільного віку».

2. Організація практики керівником практики починається із настановної конференції, на якій проводиться інструктаж щодо її організації, проведення й оформлення документації.

3. Для проходження практики академічна група студентів направляється на визначені бази практик у ЗДО.

4. Обов'язковою умовою допуску студента до проходження практики є проходження ним медичного огляду та відповідно оформлення медичної книжки.

5. За групою студентів закріплюється керівник практики від фахової кафедри університету, який пропонує студентам завдання для активного спостереження за освітнім процесом, контролює та аналізує проведення

студентами самостійних видів роботи з дітьми, перевіряє фіксування спостережень у щоденнику.

Важливою умовою проходження практики є вивчення студентом-практикантом інструктивних матеріалів щодо безпеки життєдіяльності дітей в умовах ЗДО.

3. Програма навчально-педагогічної практики в закладах дошкільної освіти (в групах раннього віку)

Змістовий модуль 1. ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: СТРУКТУРА ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Тема 1. Вивчення структури та особливостей функціонування ЗДО: штатний розпис (назви посад (директор, методист, психолог тощо) та чисельність персоналу, їх основні обов'язки); кількість і наповнюваність вікових груп; режим роботи закладу; документація ЗДО.

Тема 2. Вивчення особливостей діяльності вихователя (закріпленої групи), документації, видів обов'язкового планування роботи в ЗДО.

Скласти план певних видів роботи з дітьми раннього віку.

Ознайомитися з режимом роботи різних вікових груп. Зробити порівняльний аналіз з режимом роботи з дітьми раннього віку. Визначити відповідність віковим особливостям дітей.

Тема 3. Вивчення навчально-методичного забезпечення виховного процесу в групі, де студент-практикант проходить практику.

Проаналізувати наочні посібники, які найчастіше використовуються в практиці роботи вихователя. Виготовити аналоги тих, які, на погляд студента-практиканта, є найбільш вдалим. Скласти інструкцію для їх використання.

Змістовий модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПРАКТИКАНТІВ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тема 4. Спостереження за організацією самостійної діяльності дітей раннього віку в групі, де студент-практикант проходить практику.

Спостереження за однією дитиною раннього віку в групі, її діяльністю. У процесі аналізу акцентувати увагу на таких питаннях організації самостійної діяльності дітей даного віку:

- значення правильно організованої самостійної діяльності дітей;
- види діяльності дітей у закладі дошкільної освіти;
- умови, необхідні для організації самостійної діяльності дитини;

– прийоми керівництва самостійною діяльністю дітей.

Скласти власні завдання для самостійної діяльності дитини, за якою ведеться спостереження.

Тема 5. Спостереження й організація ігрової діяльності дітей

Проаналізувати спостереження за ігровою діяльністю дітей раннього віку, користуючись схемою:

- види ігрової діяльності дітей раннього віку;
- умови, необхідні для організації ігрової діяльності дитини;
- особливості організації предметно-ігрового середовища для даного віку;
- прийоми керівництва ігровою діяльністю дітей.

Тема 6. Спостереження за процесом формування культурно-гігієнічних навичок у дітей групи, де студент-практикант проходить практику

Проаналізувати спостереження за процесом формування культурно-гігієнічних навичок у дітей раннього віку за такою схемою:

- умови формування культурно-гігієнічних навичок;
- культурно-гігієнічні навички, сформовані у дітей даного віку;
- прийоми формування культурно-гігієнічних навичок у дітей, які використовує вихователь групи, допоміжний персонал.

Скласти власну систему ігрових завдань для формування культурно-гігієнічних навичок та провести їх у групі. Описати результати проведеної роботи.

Тема 7. Спостереження за взаємодією сім'ї і дошкільного закладу у вихованні дітей

Ознайомитися з документами, які регламентують роботу ЗДО з сім'єю. Проаналізувати, які форми роботи ЗДО із родиною найчастіше використовуються в практиці виховання дітей раннього віку (колективні, індивідуальні, наочно-інформаційні).

Розробити поради для батьків щодо виховання і навчання дітей раннього віку.

Тема 8. Написання психолого-педагогічної характеристики на одну дитину раннього віку.

Рекомендації щодо написання психолого-педагогічної характеристики дитини. Алгоритм складання характеристики. Схема психолого-педагогічної характеристики дитини.

Тема 9. Оформлення звітної документації з практики.

Індивідуальний план, щоденник, текстовий звіт з фото.

Документація практики

Під час практики студент працює за індивідуальним планом роботи і веде щоденник. У щоденнику відображається зміст проведеної студентом роботи, записуються спостереження, роздуми а також зауваження керівників практики.

Після завершення практики студенти представляють таку документацію:

1. Індивідуальний план роботи.
2. Щоденник, у якому мають бути висвітлені такі матеріали спостережень:
 - аналіз спостережень і організація самостійної діяльності дітей раннього віку;
 - спостереження й організація ігрової діяльності дітей раннього віку;
 - аналіз спостережень за взаємодією сім'ї й ЗДО у вихованні дітей раннього віку (консультації, «круглі столи», анкетування тощо; сценарій свята);
 - аналіз спостережень за процесом формування культурно-гігієнічних навичок у дітей раннього віку.
3. Складена психолого-педагогічна характеристика на одну дитину раннього віку.
4. Таблиця функціональних обов'язків педагогічних працівників закладу дошкільної освіти.
5. Виготовлений власноруч дидактичний матеріал з розвитку дрібної моторики рук/сенсорного розвитку дітей раннього віку.
6. Мультимедійна презентація закладу дошкільної освіти з відображенням його структури, особливостей функціонування та характеристики розвивального предметного середовища.
7. Педагогічні роздуми «Мої враження від професії вихователя».
8. Звіт про проходження навчально-педагогічної практики в закладах дошкільної освіти (в групах раннього віку).
9. Характеристика керівника закладу дошкільної освіти на студента-практиканта.

Документація здається керівнику практики.

Підсумки практики підводяться на заключній конференції.

Права й обов'язки студентів-практикантів

Студент-практикант має право:

- з усіх питань, які виникають під час практики, звертатись до керівника практики університету, директора закладу дошкільної освіти;

- вносити пропозиції щодо вдосконалення підготовки студентів до практики, її організації і проведення;
- брати участь у зборах, нарадах, конференціях та інших заходах закладу, де він проходить практику;
- користуватись бібліотекою, кабінетами і навчально-методичними посібниками даного закладу дошкільної освіти.

Студент-практикант повинен:

- до початку практики одержати від керівника практики фахової кафедри інформацію щодо порядку оформлення необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- своєчасно виконувати всі види робіт, передбачених програмою практики і відповідними інструкціями;
- бути зразком організованості, дисциплінованості, ввічливості, працьовитості;
- проявляти свою професійну компетентність;
- організовувати свою роботу відповідно до вимог, правил внутрішнього розпорядку закладу дошкільної освіти, в якій він проходить практику, розпоряджень адміністрації і керівників практики;
- після закінчення практики студент протягом трьох днів завершує підготовку необхідних методичних матеріалів та документації.

Студент, який не пройшов практику, або робота якого під час практики визнана незадовільною, не виконав навчального плану даного семестру.

На період практики один із студентів групи, який проходить практику в даному закладі освіти, призначається старостою групи. В обов'язки старости входить здійснювати загальну організацію роботи студентів групи, узгоджувати взаємодію студентів і керівників практики, повідомляти студентів про колективні консультації і семінари, виконувати доручення керівників практики, вести облік відвідування студентами практики.

Контроль виконання програми практики

Контроль виконання програми практики здійснюється керівниками практики від закладів дошкільної та вищої освіти.

Загальна оцінка студента за проходження практики залежить від рівня його підготовки, виконання своїх обов'язків, характеристики керівників практики, якості написання звіту та його захисту. Проходження практики здійснюється згідно з програмою практики.

Керівник практики від кафедри забезпечує організацію і проведення практики відповідно до навчального плану, робочої програми практики, проводить інструктаж студентів та контролює дотримання ними правил техніки

безпеки, контрольне проходження практики, оцінює її результати відповідно до поданих студентами щоденників практики і звітів.

До обов'язків керівника практики від кафедри належить:

- здійснення аналізу проходження практики та узагальнення її результатів;
- забезпечення кафедри необхідною документацією з питань практики;
- здійснення контролю за розробкою програм практики;
- аналіз звітів кафедр за результатами практики та підготовка підсумкового звіту про її проведення;
- проведення організаційних заходів: інструктажу щодо порядку проходження практики;
- забезпечення студентів необхідними документами;
- контроль своєчасного початку практики;
- контроль виконання програми практики;
- консультація з питань аналізу зібраного матеріалу його включення до звіту з практики;
- інформування студентів щодо вимог здачі звітів з практики;
- проведення захисту звітів з практики.

Керівник практики від закладу дошкільної освіти:

- несе особисту відповідальність за проведення практики у межах своєї компетенції;
- організовує практику згідно з програмою практики;
- визначає місця практики, забезпечує найбільшу ефективність її проходження;
- організовує ознайомлення студентів з правилами техніки безпеки і охорони праці;
- надає студентам-практикантам можливість користуватись наявною літературою, необхідною документацією;
- забезпечує і контролює дотримання студентами-практикантами правил внутрішнього розпорядку;
- створює необхідні умови для засвоєння практикантами нової техніки, передової технології, сучасних методів організації праці;

Критерії оцінки якості практичної підготовки та підведення підсумків практики

Основні показники діяльності студентів, що враховуються при оцінці результатів практики:

- повнота та якість виконання індивідуального плану практики;
- повнота та правильність оформлення звітної документації;

- характеристика від бази практики;
- сукупність нових знань, умінь та навичок, отриманих студентом у результаті практики та відображених у звітній документації;
- своєчасність подання звітної документації.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених університетом.

Політика щодо відвідування: Відвідування баз практики є обов'язковою умовою її успішного проходження.

Орієнтовна оцінка видів діяльності за рейтинговою системою

<i>№ з/п</i>	<i>Вид діяльності</i>	<i>Оцінювальні бали</i>
1.	Аналіз результатів психолого-педагогічних спостережень (щоденник).	10
2.	Психолого-педагогічна характеристика дитини.	10
3.	Мультимедійна презентація про проходження практики.	15
4.	Наочний дидактичний матеріал.	15
5.	Самостійна організація фрагментів життєдіяльності дітей раннього віку.	10
6.	Педагогічні роздуми «Мої враження від професії вихователя».	10
7.	Таблиця функціональних обов'язків педагогічних працівників закладу дошкільної освіти.	10
8.	Звіт про проходження практики.	10
9.	Оформлення документації з практики.	10
10.	Доповідь із фотозвітом на підсумковій конференції.	10
	Разом	100

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
результатів роботи студентів-практикантів**

<i>Шкала ECTS</i>	<i>Критерії оцінювання навчальних досягнень студента</i>
A (відмінно)	Індивідуальний план виконаний на відмінно, звіт про проходження навчально-педагогічної практики в закладах дошкільної освіти (в групах раннього віку) і щоденник практики оформлені відповідно до вимог і подані до захисту у визначений кафедрою термін. Звіт містить елементи новизни, має практичне значення. Студент оволодів навичками дослідницької роботи: збору інформації, аналізу,

	формулювання висновків, пропозицій. Характеристика відмінна. Систематично відвідував ЗДО. Ґрунтовна доповідь із фотозвітом на підсумковій конференції, відповіді студента на запитання членів комісії вичерпні.
В (дуже добре)	Програма практики розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру: недостатньо використані в процесі аналізу матеріали звітності; є незначні зауваження щодо оформлення звіту і щоденника. Студент на захисті продемонстрував добрі знання, представив фотозвіт, чітко відповідав на запитання членів комісії. Характеристика дуже позитивна. Систематично відвідував ЗДО.
С (добре)	Мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту та щоденника; допущені граматичні та стилістичні помилки; існують неточності щодо оформлення звіту, щоденника практики. На захисті студент продемонстрував неповні знання; у фотозвіті не висвітлені всі види роботи, відповіді на запитання членів комісії неточні. Характеристика позитивна. Систематично відвідував базу практики.
Д (задовільно)	Звіт про проходження практики та щоденник практики оформлені з численними помилками або не в повному обсязі, на захисті студент проявив повне незнання досліджуваного об'єкта. На підсумковій конференції у доповіді студент продемонстрував неповні знання, не представив фотозвіту виконаної роботи, не зумів ґрунтовно відповісти на поставлені запитання членів комісії. Характеристика задовільна. Є мінімальні пропуски під час проходження практики у ЗДО.
Е (достатньо)	Студент допустив суттєві помилки при вирішенні завдань практики, неспроможний дати відповіді на поставлені запитання членів комісії; звітні документи оформлені з помилками; оцінка керівника з практики та характеристика свідчать про низький рівень володіння знаннями, уміннями та компетентностями. На підсумковій конференції у доповіді студент продемонстрував низький рівень знань, не представив фотозвіту виконаної роботи, не зумів ґрунтовно відповісти на поставлені запитання членів комісії. Характеристика задовільна. Є пропуски під час проходження практики у ЗДО.
FX (незадовільно з можливістю)	Звіт подано керівникові на перевірку з порушенням термінів; виконаний із суттєвими запозиченнями інформаційно-теоретичного матеріалу; оформлення звіту не

повторного складання)	відповідає вимогам; зміст звіту не розкрито. На підсумковій конференції у доповіді студент продемонстрував дуже низький рівень знань, не представив фотозвіту виконаної роботи, не зумів відповісти на поставлені запитання членів комісії. Характеристика відсутня або незадовільна. Є значні пропуски під час проходження практики у ЗДО.
F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)	Відсутній звіт, щоденник та характеристика практики. Є значні пропуски під час проходження практики у ЗДО.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

<i>За шкалою університету</i>	<i>За національною шкалою</i>	<i>За шкалою ECTS</i>
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

1. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник. Вид. 2-ге, доповнене. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 704 с.
3. Гра по-новому, навчання по-іншому: методичний посібник / упор. О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 44 с.
4. Білан О., Возна Л., Максименко О., Овчаренко Л., Руханська Л., Самсін В. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» Тернопіль : Мандрівець, 2019. 264 с.
5. Дитина. Освітня програма для дітей від 3-х до 7 років. Науковий керівник проекту: В.О. Огнев'юк, ректор Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор філософських наук, професор, академік НАПН України.. Авт. колектив: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна, К.І. Волинець та ін.. - К., 2020. - 440 с.
6. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: www.mon.gov.ua/img/zstored/files/zakon_zso.doc
7. Закон України «Щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» №2541-VIII від 06.09.2018 <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/2541-19#Text>
8. Інструкція з організації роботи та дотримання вимог з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у закладах дошкільної освіти (листа МОН № 1/11-1491 від 14.02. 2019) <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-roboti-ta-dotrimannya-vimog-z-pitan-ohoroni-praci-ta-bezpeki-zhittyediyalnosti-u-zakladah-doshkilnoyi-osviti>
9. Крутій К.Л. Проектування освітнього простору дошкільного навчального закладу як умова розвитку здібностей дитини. URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp1/Krutij.pdf
10. Марчій-Дмитраш Т.М. Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям : навчально- методичний посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2022. 80 с.
11. Ознайомлення дітей з природним довкіллям : навч.-метод. посіб. для студентів пед. вузів / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. Т. М. Дука. Умань : Візаві, 2020. 155 с.
12. Половіна О. Мистецька освіта дошкільнят: свобода, творчість, інтеграція. Дошкільне виховання. 2019. № 5. С. 3.
13. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : підручник. 2-ге вид., доповн. К. : Академвидав, 2018. 464 с.

14. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О.Білан, Вид. 2-ге зі зм. і доп. Тернопіль : Мандрівець, 2022. 216 с.
15. Постанова «Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти» (№ 530 від 10 квітня 2019 р.) № 530-2019-п від 10.04.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text>
16. Піроженко Т., Машовець М., Коваленко О. Методичні аспекти реалізації освітньої лінії «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі». *Вихователь-методист дошкільного навчального закладу*. 2013. № 2. С. 4-9.
17. Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти: лист Міністерства освіти і науки України від 16 березня 2021 р. № 1/9-148. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>
18. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / . наук. кер. О.Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 448 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

ТИТУЛЬНА СТОРІНКА ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ РОБОТИ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

«Затверджую»
Керівник практики _____ (підпис)

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ

студента-практиканта _____

(назва закладу вищої освіти)

на час проходження навчально-педагогічної практики в закладах дошкільної освіти (в групах раннього віку)

з _____ по _____ 20__ року у

(назва закладу дошкільної освіти)

Керівники практики: _____

ЗМІСТ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Зміст і види роботи	Термін виконання
1.	Вивчення структури та особливостей функціонування ЗДО	Визначити штатний розпис (назви посад (директор, методист, психолог тощо) та чисельність персоналу, їх основні обов'язки); кількість і наповнюваність вікових груп; режим роботи закладу; документацію ЗДО.	
2.	Вивчення особливостей діяльності вихователя (закріпленої групи), документації, видів обов'язкового планування роботи в ЗДО.	Скласти план певних видів роботи з дітьми раннього віку. Ознайомитися з режимом роботи різних вікових груп. Зробити порівняльний аналіз з режимом роботи з дітьми раннього віку. Визначити відповідність віковим особливостям дітей.	
3.	Вивчення навчально-методичного забезпечення виховного процесу в групі, де студент-практикант проходить практику	Проаналізувати наочні посібники, які найчастіше використовуються в практиці роботи вихователя. Виготовити аналоги тих, які, на погляд студента-практиканта, є найбільш вдалими. Скласти інструкцію для їх використання.	
4.	Спостереження за організацією самостійної діяльності дітей раннього віку в групі, де студент-практикант проходить практику	Спостереження за однією дитиною раннього віку в групі, її діяльністю. У процесі аналізу акцентувати увагу на таких питаннях організації самостійної діяльності дітей даного віку: – значення правильно організованої самостійної діяльності дітей; – види діяльності дітей у закладі дошкільної освіти; – умови, необхідні для організації самостійної діяльності дитини; – прийоми керівництва самостійною діяльністю дітей. Скласти власні завдання для самостійної діяльності дитини, за якою ведеться спостереження.	

5.	Спостереження й організація ігрової діяльності дітей	<p>Проаналізувати спостереження за ігровою діяльністю дітей раннього віку, користуючись схемою:</p> <ul style="list-style-type: none"> – види ігрової діяльності дітей раннього віку; – умови, необхідні для організації ігрової діяльності дитини; – особливості організації предметно-ігрового середовища для даного віку; – прийоми керівництва ігровою діяльністю дітей. 	
6.	Спостереження за процесом формування культурно-гігієнічних навичок у дітей групи, де студент-практикант проходить практику	<p>Проаналізувати спостереження за процесом формування культурно-гігієнічних навичок у дітей раннього віку за такою схемою:</p> <ul style="list-style-type: none"> – умови формування культурно-гігієнічних навичок; – культурно-гігієнічні навички, сформовані у дітей даного віку; – прийоми формування культурно-гігієнічних навичок у дітей, які використовує вихователь групи, допоміжний персонал. <p>Скласти власну систему ігрових завдань для формування культурно-гігієнічних навичок, проведіть їх у групі. Описати результати проведеної роботи.</p>	
7.	Спостереження за взаємодією сім'ї і дошкільного закладу у вихованні дітей	<p>Ознайомитися з документами, які регламентують роботу ЗДО з сім'єю. Проаналізувати, які форми роботи ЗДО із родиною найчастіше використовуються в практиці виховання дітей раннього віку (колективні, індивідуальні, наочно-інформаційні).</p> <p>Розробити методичні рекомендації для батьків щодо виховання і навчання дітей раннього віку.</p>	
8.	Написання психолого-педагогічної характеристики на одну дитину раннього віку	<p>Рекомендації щодо написання психолого-педагогічної характеристики дитини раннього віку подані у додатку Г.</p>	

9.	Оформлення звітної документації практики	Індивідуальний план, щоденник та текстовий звіт з фото. Мультимедійна презентація закладу дошкільної освіти з відображенням його структури, особливостей функціонування та характеристики розвивального предметного середовища.	
----	--	---	--

Додаток Б

ТИТУЛЬНА СТОРІНКА ЩОДЕННИКА СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

ЩОДЕННИК

навчально-педагогічної практики в закладах дошкільної освіти

(в групах раннього віку)

студента-практиканта _____

2-го курсу _____ факультету

_____ назва закладу

Місце проходження практики:

Керівники практики: _____

Загальні рекомендації щодо ведення щоденника:

1. Щоденник повинен відображати всю роботу студента.
2. Студент зобов'язаний вести своєчасні та регулярні записи у щоденнику навчально-педагогічної практики в закладах дошкільної освіти (в групах раннього віку).
3. У щоденнику мають бути: спостереження й аналіз відвіданих занять; аналіз індивідуальної діяльності студента-практиканта.

Додаток В

ТИТУЛЬНА СТОРІНКА ЗВІТУ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

ЗВІТ

**про навчально-педагогічну практику в закладах дошкільної освіти
(в групах раннього віку)**

студента 2-го курсу _____ факультету

—

(прізвище, ім'я, по батькові)

(назва закладу вищої освіти)

Вимоги до звіту

Підготувати звіт про практику (у друкованому вигляді на аркушах формату А-4).

1. Актуальність та значущість проходження даного виду практики.
2. Характеристика умов проходження практики.
3. Роздуми та судження про виконання завдань практики, причини не виконання окремих позицій.
4. Труднощі та пропозиції щодо удосконалення змісту та організації навчально-педагогічної практики в закладах дошкільної освіти (в групах раннього віку).

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДИТИНИ

Психолого-педагогічна характеристика дитини – це узагальнення об'єктивних даних, отриманих у ході: психологічної діагностики (тести, опитування, проєктивні методики тощо), безпосереднього спілкування з дитиною, спостереження за нею впродовж певного часу в різних ситуаціях, спілкування з ближнім оточенням дитини, батьками та вихователями. Обираючи дитину як об'єкт спостереження, студент-практикант повинен порадитися з вихователем групи, психологом дошкільного закладу. Перш за все слід скласти план вивчення особистості дитини. Користуючись психолого-педагогічною літературою, виділити основні критерії для оцінки фізичного, пізнавального, особистісного рівнів розвитку дитини певного віку, обрати методи психолого-педагогічної діагностики, які будуть застосовуватись під час збору відомостей про дитину. При цьому студент-практикант повинен враховувати, що в роботі з дітьми дошкільного віку здебільшого не використовують стандартизованих психологічних методик. Головним методом вивчення дитини має бути психолого-педагогічне спостереження. Отримані за час спостережень відомості доповнюються й уточнюються в бесідах з батьками дитини, вихователями групи, під час індивідуальних діагностичних ігрових вправ, які проводить з дитиною студент-практикант, вивчення педагогічної та методичної документації дошкільного закладу. Хід і результати вивчення особистості дитини студент-практикант фіксує в матеріалах звіту. При цьому він повинен також зазначити в звіті свої зауваження, основні труднощі й проблеми, з якими зіткнувся; відмітити умови та фактори успішного дослідження дошкільника. Бажано висловити власні припущення науково-практичного характеру, рекомендації. До звіту обов'язково додаються: матеріали експериментальних досліджень, бланки, підрахунки, малюнки дитини, відгуки вихователів, батьків, фотографії та ін. Вони підшиваються, підклеюються або міцно закріплюються.

Алгоритм складання характеристики

Перед тим як написати характеристику на дитину, потрібно мати при собі план, щоб документ був інформативним і мав чітку структуру. Отже, потрібно вказати:

- загальні відомості про малюка (анкетні дані, адресу проживання, період відвідування дитячого садка);
- опис сім'ї (склад, статус, виховний вплив);
- фізичне і психічне здоров'я дитини;
- характеристика діяльності (ігрова, пізнавальна, навички самообслуговування);
- поведінка під час занять;
- риси характеру.

Схема психолого-педагогічної характеристики дитини

1. *Загальні відомості про дитину* – прізвище, ім'я, по батькові, вік. Найменування ЗДО, тип і номер групи.

2. Відомості про родину та особливості сімейного виховання. Соціально-економічна характеристика родини. Найбільш авторитетні та найулюбленіші для дитини члени родини. Члени родини, з якими дитина проводить найбільше часу. Стиль сімейного виховання (гіперопіка, гіперпротекція, потурання тощо).

3. *Стан здоров'я дитини* (діагнози, особливості психофізичного розвитку). Стан сенсорно-перцептивної системи – зір, слух. Розвиток моторики.

4. *Розвиток особистості дитини.* Динаміка й характер змін у процесі розвитку особистості дитини. Кризові та психотравмуючі ситуації в житті дитини (гострі чи хронічні). Соціально-побудові навички, рівень адаптованості дитини. Ставлення до провідної діяльності (гри) відповідно до віку. Особливості організації ігрової діяльності. Улюблені ігри. Пізнавальна активність. Вольові якості (самоконтроль, наполегливість, цілеспрямованість, організованість, дисциплінованість, відповідальність). Самооцінка (адекватна/неадекватна, завищена/занижена, впевненість у собі, своїх силах). Особливості характеру: сильні та слабкі сторони характеру. Царина інтересів (захоплення та схильності – наявність, стійкість, стереотипність, адекватність).

5. *Індивідуально-психологічні особливості особистості дитини.* Тип темпераменту, особливості вищої нервової діяльності (загальна активність, темпові характеристики діяльності, співвідношення збудження й гальмування, рухливість/інертність, витривалість, стресостійкість, інтровертованість/екстравертованість, адаптивність та ін.). Здібності: зміст, ступінь прояву. Особливості емоційної сфери (переважаючий настрій, інтенсивність емоційних реакцій).

6. *Статус і особливості взаємин у дитячому колективі:* лідер (офіційний, неофіційний), прийнятий, ізольований, відкинутий; товариський, нетовариський; ініціативний, залежний, агресивний, конфліктність, соціальна компетентність тощо. Труднощі в спілкуванні.

7. *Рівень розвитку пізнавальних процесів:* сформованість та особливості відповідно до віку, сприйняття, пам'яті, уваги, мислення, уяви, мовлення; інтелектуальні здібності, обізнаність.

8. *Складнощі у вихованні та навчанні дитини.* Характер складностей дитини (навчальні складнощі, відхилення в поведінці, емоційні проблеми, у чому вони виявляються). Аналіз причин ускладнень. Прогноз подальшого розвитку дитини.

9. *Рекомендований індивідуальний підхід у навчанні та вихованні дитини.* Постановка навчальних і виховних завдань у роботі з дитиною. Рекомендації вихователям. Рекомендації батькам. Можливі напрями корекції у вихованні цієї дитини.